

จุดยืนของประเทศไทยในกระบวนทัศน์ใหม่

สถานภาพขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย ในเวทีโลก

นำเสนอโดย

ดร. พิชญ์ นิตย์เสมอ

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

23 มิถุนายน 2546

สถานภาพขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวทีโลก

1. เมื่อเศรษฐกิจเติบโต ไม่เพียงแต่ GDP มีขนาดใหญ่ขึ้นแต่องค์ประกอบภายใน GDP มีการเปลี่ยนแปลง (เปลี่ยนรูป-จำแลง-แปลงร่าง) ในหลายๆ ด้าน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ บางส่วนก็เป็นผลมาจากสภาพการณ์ที่ทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ไม่ได้สัดส่วนกัน หรือ ไม่ได้สัดส่วนกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ บางส่วนของการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลมาจากการได้ขนาด และไม่ได้ขนาดทางเศรษฐกิจ (Economies of Scale & Diseconomies of Scale) ที่ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจรายสาขาในระบบเศรษฐกิจ หนัก-เบา แตกต่างกันไปตามวิถีทาง/กลไกในการปรับตัว บางส่วนก็เป็นผลมาจาก*ประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจที่ได้สั่งสมมาจากการเรียนรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technological Innovations) ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง* การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีส่วนทำให้ผลผลิตต่อหัวเพิ่มขึ้นหรือยกระดับการบริโภคต่อหัวให้สูงขึ้น พร้อมกับมีการกระจายรายได้ตามสมควรแล้ว กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจ-สังคมดังกล่าวมีการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมทางเทคโนโลยีต่อการพัฒนา

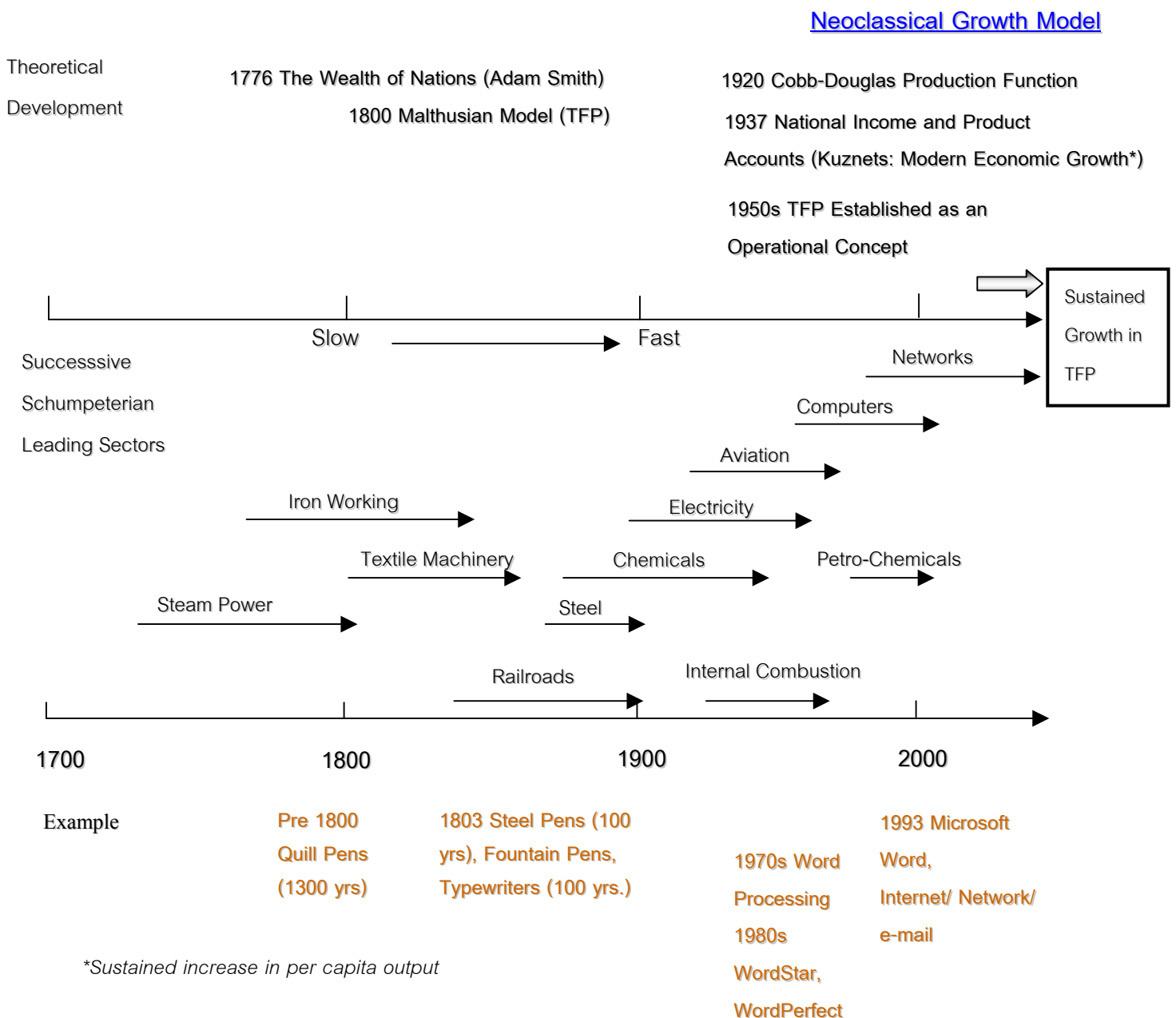
2. แก่นแท้ของขีดความสามารถในการแข่งขันมีมูลฐานจากการสร้างคึกคักนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีความต่อเนื่อง ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมหรืออาจเรียกได้ว่าเป็น *Competitive Strategy* อย่างหนึ่งที่นอกเหนือไปจากการมีเทคโนโลยี นั่นก็คือ กระบวนการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และผลิตภาพการผลิต (Productivity) ให้สูงขึ้น นวัตกรรมจึงกินขอบเขตกว้างขวาง^{1/} (New Ways of Doing Things) ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์ คิดค้น ต้นตำรับ (Recipe) สูตร หรือ วิธีการใหม่ๆ และปรับปรุงให้ดีขึ้นเป็นลำดับ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technological Innovation) จึงเป็นพลังขับเคลื่อนความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน^{2/} โดยในแต่ละครั้ง/ยุค เมื่อมีการค้นพบต้นตำรับ (Recipe) สูตร หรือวิธีการใหม่ๆ ในการประดิษฐ์คิดค้นที่เป็น Breakthrough การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ (Radical Change) ก็จะเกิดขึ้นแก่มวลมนุษยชาติ บ้างก็เป็นการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ อาทิ การปรับปรุงสิ่งของที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น มีวิธีการผลิตสินค้าและส่งมอบบริการแบบใหม่ๆ การใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วต่างไปจากคนอื่น (แหวกแนว) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีต้นตำรับ-สูตร หรือวิธีการใหม่ๆ อีกจำนวนนับไม่ถ้วนที่ยังไม่ได้ถูกค้นพบ ซึ่งเป็นขุมพลังแห่งการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญในอนาคต ด้วยเหตุนี้ เศรษฐกิจยุคใหม่ (New Economy หรือ Knowledge-Based Economy) จึงทุ่มลงทุนทางความคิด/ความรู้มากขึ้น

^{1/} นวัตกรรมเกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์คิดค้น การดัดแปลงให้เหมาะกับการใช้งานตามสถานการณ์ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเป็นเทคโนโลยีขั้นสูงเสมอไป อาทิ การพัฒนาเทคโนโลยี การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่พัฒนามาแล้วจากที่ไหนก็ได้ให้ก่อเกิดประโยชน์ แนวทางในการพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวทางใหม่ๆ ในการพัฒนาองค์กร และการสร้างเครือข่ายข้ามองค์กร เป็นต้น

^{2/} ตัวอย่างเช่น การคิดค้นการใช้พลังงานจากไอน้ำ จากถ่านหิน จากน้ำมัน และจากเซลล์พลังงาน (Fuel Cell) และการใช้พลังงานทดแทนด้วยวิธีการอื่นๆ ที่กำลังทดสอบอยู่ในปัจจุบันจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ/ธุรกิจตามมาอีกกระลอก ส่วนตัวอย่างสินค้าที่เห็นเป็นรูปธรรมง่ายๆ คือ เครื่องเขียนจากออสติดที่ใช้ปลายขนนก (Quill Pen) ที่มีพัฒนาการเรื่อยมาจนเป็นปากกาคอแรงพิมพ์ดีด Word Processing และ Internet ตามลำดับ

3. นักเศรษฐศาสตร์หลายคนพยายามอธิบายถึงที่มาแห่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ ว่าทำไมจึงมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศและในแต่ละช่วงเวลา ส่งผลให้แต่ละประเทศรวยจนไม่เท่ากัน โดยคำตอบที่ยังเป็นปริศนาอยู่ที่ผลิตภาพการผลิต (Productivity) ซึ่งเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น แต่นักเศรษฐศาสตร์พยายามจะวัดออกมาเป็นตัวเลขให้ชัดเจน พรหมแดนแห่งความรู้ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ โดยเฉพาะในส่วนของที่เรียกว่า ผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) ซึ่งเป็นที่เชื่อกันว่าการที่เศรษฐกิจจะเติบโตแบบยั่งยืนได้ จำเป็นจะต้องทำให้การเติบโตใน TFP มีความยั่งยืน (Sustained Growth in TFP) ซึ่งมีปัจจัยทางด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ กล่าวโดยสรุปก็คือ การที่มาตรฐานการดำรงชีวิตสูงขึ้นมีที่มาจาก การค้นพบถึงวิธีการหรือต้นตำรับใหม่ๆ ในการนำสิ่งที่มีอยู่ในพิภพมาเพิ่มคุณค่า หรือเป็นการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีนวัตกรรม ในการผลิตสินค้าและบริการให้ดีขึ้นและมี Cost-Effective มากขึ้นในอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว หรือในอุตสาหกรรมเกิดใหม่ หากไม่มีสิ่งนี้แล้วเป็นการยากที่จะใช้นโยบายเศรษฐกิจมหภาค (การเงินและการคลัง) เพื่อการเติบโตที่ยั่งยืน

รูปภาพที่ 1: The Role of Technological Innovation in Economic Development

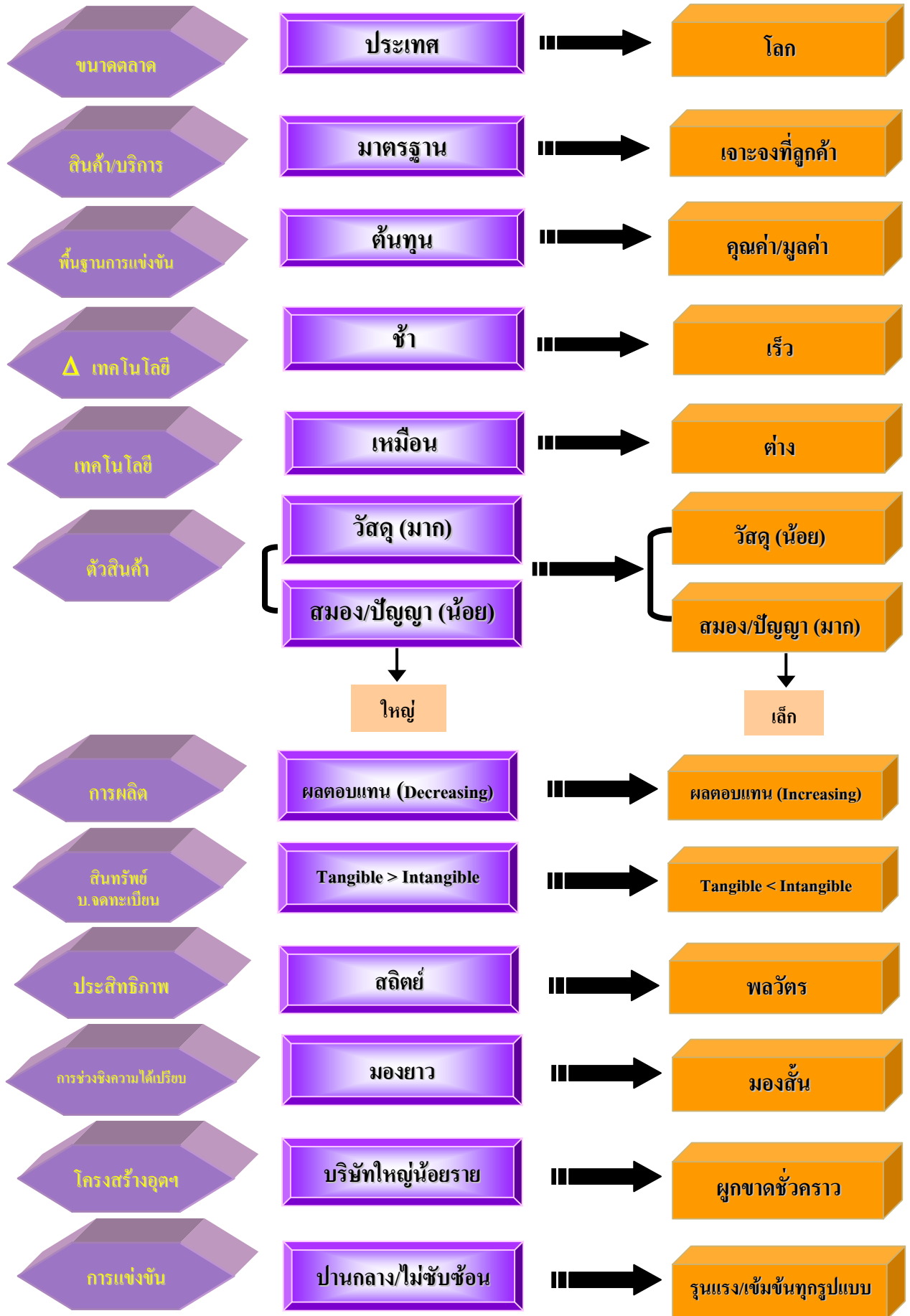
การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ/ธุรกิจ

4. โลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีการค้า-การลงทุนและการปฏิวัติ IT ก่อให้เกิดการขยายตัวของตลาดสินค้า/บริการจากระดับประเทศไปสู่ระดับโลก ลักษณะการผลิตสินค้า/บริการก็เปลี่ยนไปจากการผลิตที่เป็นมาตรฐาน (Standard) และเป็นการผลิตจำนวนมาก (Mass Production) บนพื้นฐานทรัพยากรที่มีอยู่ (Resource-Based) ในเชิง Supply Driven ก็เปลี่ยนมาเป็นการผลิตเพื่อสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคเฉพาะเจาะจง (Customization) บนพื้นฐานความรู้ (Knowledge-Based) ในเชิง Demand Driven มากขึ้น สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามวิถีทางการพัฒนา นั่นก็คือ การผลิตสินค้า/บริการจากการมุ่งเน้นต้นทุน (Cost) ต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าแรง แปรเปลี่ยนมาเป็นการสร้างมูลค่า (Value) ให้กับตัวสินค้ามากขึ้นด้วยการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก โดยเฉพาะในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา จึงมีส่วนทำให้วงจรผลิตภัณฑ์/สินค้า (Product Cycle) สั้นลงจากการแข่งขันทางเทคโนโลยีที่ใส่เข้าไปในตัวสินค้าจากเดิมที่เหมือนๆ กันไปสู่การสร้างคามเหมือนที่แตกต่างกันที่เทคโนโลยี สภาพการณ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่าลักษณะของสินค้าซึ่งแต่เดิมใช้วัสดุ/วัตถุดิบมากแต่ใช้ปัญญา/นวัตกรรมทางเทคโนโลยีน้อยจึงมีขนาดใหญ่ได้เปลี่ยนมาใช้วัสดุ/วัตถุดิบน้อยแต่ใช้ปัญญา/นวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาก ส่งผลให้สินค้ามีขนาดเล็กลงเป็นลำดับ แต่คุณภาพและประสิทธิภาพการใช้งานสูงขึ้น (จีวแต่แจ้ว)

5. การผลิตสินค้า/บริการที่เกิดจากการใช้ภูมิปัญญาหรือนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมากหรือใช้วิทยาการใหม่ๆ ที่ค้นพบนี้จะพบว่า มีต้นทุนในการพัฒนา (Development Process) สูงมาก (ทั้งค่าใช้จ่ายและเวลาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์) กว่าที่จะได้ค้นพบสินค้า/บริการที่เป็นต้นแบบ แต่การผลิตสินค้า/บริการหน่วยถัดมาจะมีต้นทุนในการผลิตซ้ำ (Copying) ต่ำมากหรือต้นทุนใกล้เคียงศูนย์ ลักษณะเช่นนี้ ทำให้ผลตอบแทนจากการผลิตสูงขึ้น (Increasing Returns to Scale) ดังนั้นขีดความสามารถในการทำกำไรจึงถูกกำหนดด้วยความต้องการของตลาด (Demand) และการผูกขาดชั่วคราว (Temporary Monopoly) จากการมีสิทธิบัตร (Patent) ของผู้ประกอบการที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างไปจากการผลิตแบบ Mass Reduction ที่ในท้ายที่สุดก็ต้องเผชิญกับ Decreasing Returns to Scale ที่ต้นทุนต่อหน่วยสูงขึ้นเมื่อถึงจุดหนึ่งหากทำการผลิตผลิตมากขึ้น ขีดความสามารถในการทำกำไรจากการผลิตในลักษณะนี้จึงถูกกำหนดโดย Supply มากกว่า Demand

6. ในยุค KBE ผู้ประกอบการสามารถคงความได้เปรียบในการแข่งขันไว้ได้เพียงชั่วคราว/ช่วงสั้นเท่านั้น เนื่องจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็วมาก การแข่งขันในยุค KBE จึงมีความรุนแรง/เข้มข้น/ซับซ้อนกว่าอดีต และเป็นการแข่งขันที่มีการยกระดับสนามแข่งขันให้สูงขึ้นเป็นลำดับ (Higher Playing Field) จากการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่คิดค้นออกมาอย่างไม่หยุดยั้ง

รูปภาพที่ 2: การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ/ธุรกิจ

7. สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้หน่วยธุรกิจจำเป็นต้องปรับตัวด้วยการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) จะเห็นได้ว่า ทิศทางในการปรับตัวของหน่วยธุรกิจปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

- 7.1 หน่วยธุรกิจมุ่งทำกิจกรรมที่ตนเองถนัดเป็นหลัก (Core Competencies) มีการ Outsourcing และ Spinning Off ภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่มีความถนัดไปให้หน่วยธุรกิจอื่นที่มีความถนัดมากกว่าทำ
- 7.2 หน่วยธุรกิจมีการแสวงหาพันธมิตร (Strategic Alliances) เพื่อกระจายความเสี่ยงในการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยอาจมีการควบรวมกิจการเพื่อสร้าง Synergy อาทิ การรวบรวม/นำเอาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ/มีทรัพย์สินทางปัญญามาเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น
- 7.3 หน่วยธุรกิจแสวงหาแหล่งที่ตั้งในการดำเนินธุรกิจที่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้โดดเด่นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะแหล่งที่มีบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรวดเร็ว และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติการกิจ ในขณะที่ปัญหาด้านระยะทางจะเป็นอุปสรรคน้อยลงจากการมี ICT ด้วยเหตุนี้ ส่วนงานต่างๆ (สำนักงานใหญ่ การวิจัย การผลิตและบริการของหน่วยธุรกิจสามารถแยกกันอยู่คนละแห่งได้ แหล่งที่ตั้งจึงไม่ถูกมองว่าเป็นเรื่องถาวร
- 7.4 หน่วยธุรกิจมุ่งส่งเสริมให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์ระหว่างบุคลากรในองค์กรซึ่งมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการแข่งขัน โดยมีสิ่งจูงใจให้ อาทิ การให้หุ้นทุน โบนัส รางวัล/การจัดสถานที่ทำงานที่ถูกสุขลักษณะ หรือมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่ลดตัวจากการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ
- 7.5 หน่วยธุรกิจพยายามดึง/ล่งไว้ซึ่งแรงงานที่มีความรู้ความสามารถ (Knowledge Workers) ไว้กับองค์กร ด้วยการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ลดความเป็นทางการลง สร้างความไว้วางใจ (Trust) มากขึ้น เพิ่มค่าตอบแทน ทำงานที่บ้านได้ และ/หรือ สถานที่ทำงานใกล้บ้าน
- 7.6 หน่วยธุรกิจพยายามอย่างมากในการพิจารณาใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้คุ้มค่ากับการลงทุน ด้วยการเปรียบเทียบถึงข้อดีข้อด้อยกับเทคโนโลยีที่กำลังใช้อยู่ เนื่องจากมีต้นทุนในการปรับเปลี่ยน (Switching Cost) สูงและยังเกี่ยวพันไปถึงการปรับตัวของบุคลากรในองค์กรที่มาจากการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีดังกล่าวด้วย
- 7.7 หน่วยธุรกิจเน้นผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) ด้วยการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ๆ มาดัดแปลงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ เพื่อสร้างความเป็นเลิศในผลิตภัณฑ์/บริการในเชิง Cost Effectiveness

8. การปรับตัวของหน่วยธุรกิจดังกล่าว ก่อให้เกิดการพัฒนาปรากฏการณ์ที่เป็น Supply Chains/Value Chains/Logistics/Clusters/National Innovation System (NIS) ขึ้นตามมา ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยธุรกิจในระบบลูกโซ่ (Chains) หรือ ระบบเครือข่าย (Network) โดยรวมเพื่อดำรงไว้ซึ่งขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสายโซ่และ/หรือทั้งเครือข่าย อาทิ การลดต้นทุนของหน่วยธุรกิจจากการใช้ทรัพยากรหรือหน่วยงานสนับสนุนร่วมกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ส่วน Cluster จะมีกลไกการทำงานที่ครบวงจรมากที่สุด อย่างไรก็ตาม Cluster จะดำรงคงอยู่ได้ยั่งยืนยาวแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการแข่งขัน (Competitive Strategy) ซึ่งแน่นอนจำเป็นต้องพึ่งพานวัตกรรมทางเทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้ NIS และ Cluster จึงแยกกันไม่ออกหรืออาจกล่าวได้ว่า Cluster เป็น Reduced Scale หรือ Reduced Form ของ NIS นั่นเอง

รูปภาพที่ 3: ทิศทางการปรับตัวของหน่วยธุรกิจ

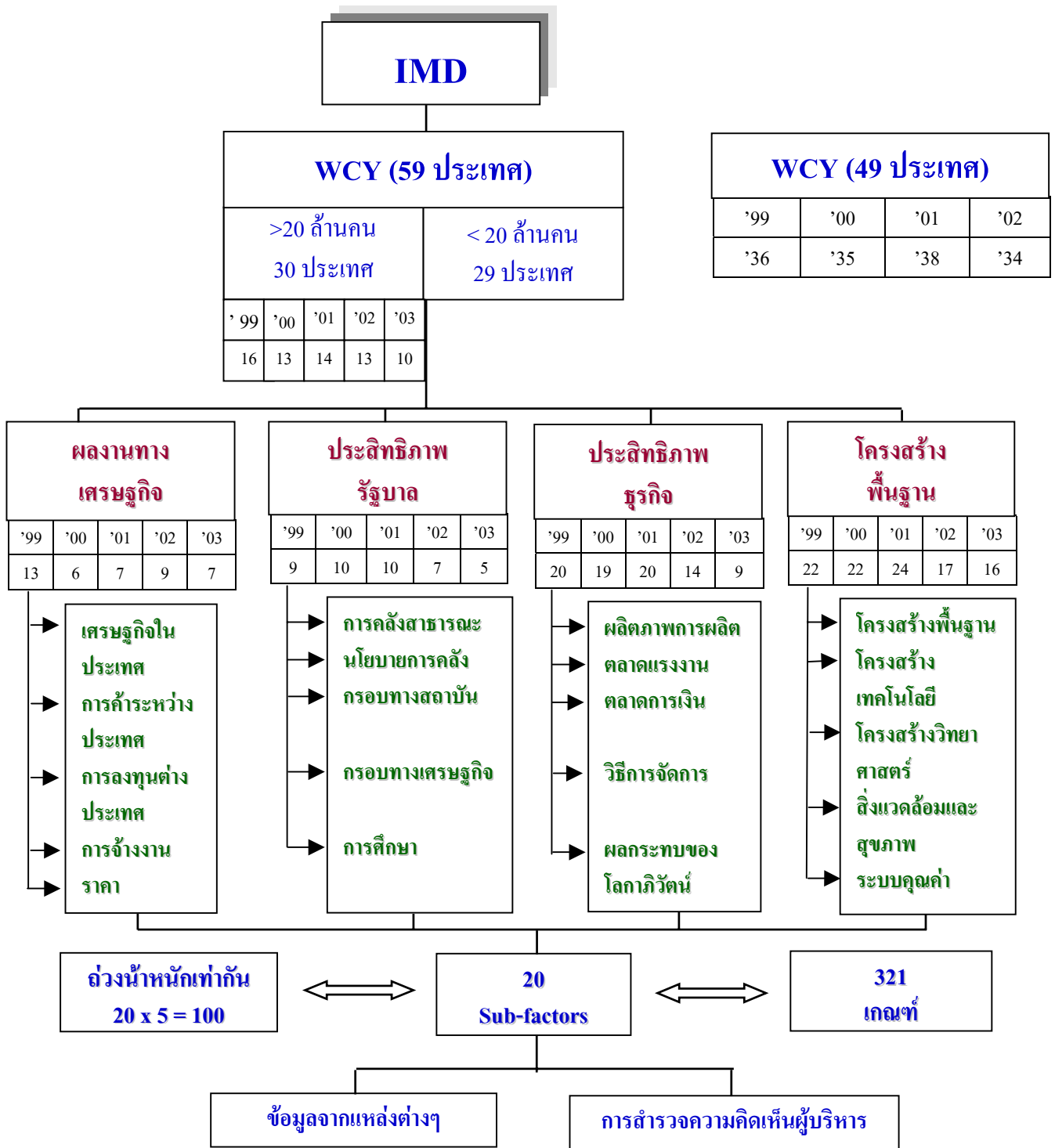

9. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ/ธุรกิจที่ถูกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีได้กระตุ้นให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวในเวทีการแข่งขันของโลก ผลการปรับตัวเป็นอย่างไรสามารถพิจารณาได้จากการประเมินการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจากสำนัก IMD-WEF

การประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยตามกรอบ IMD-WEF

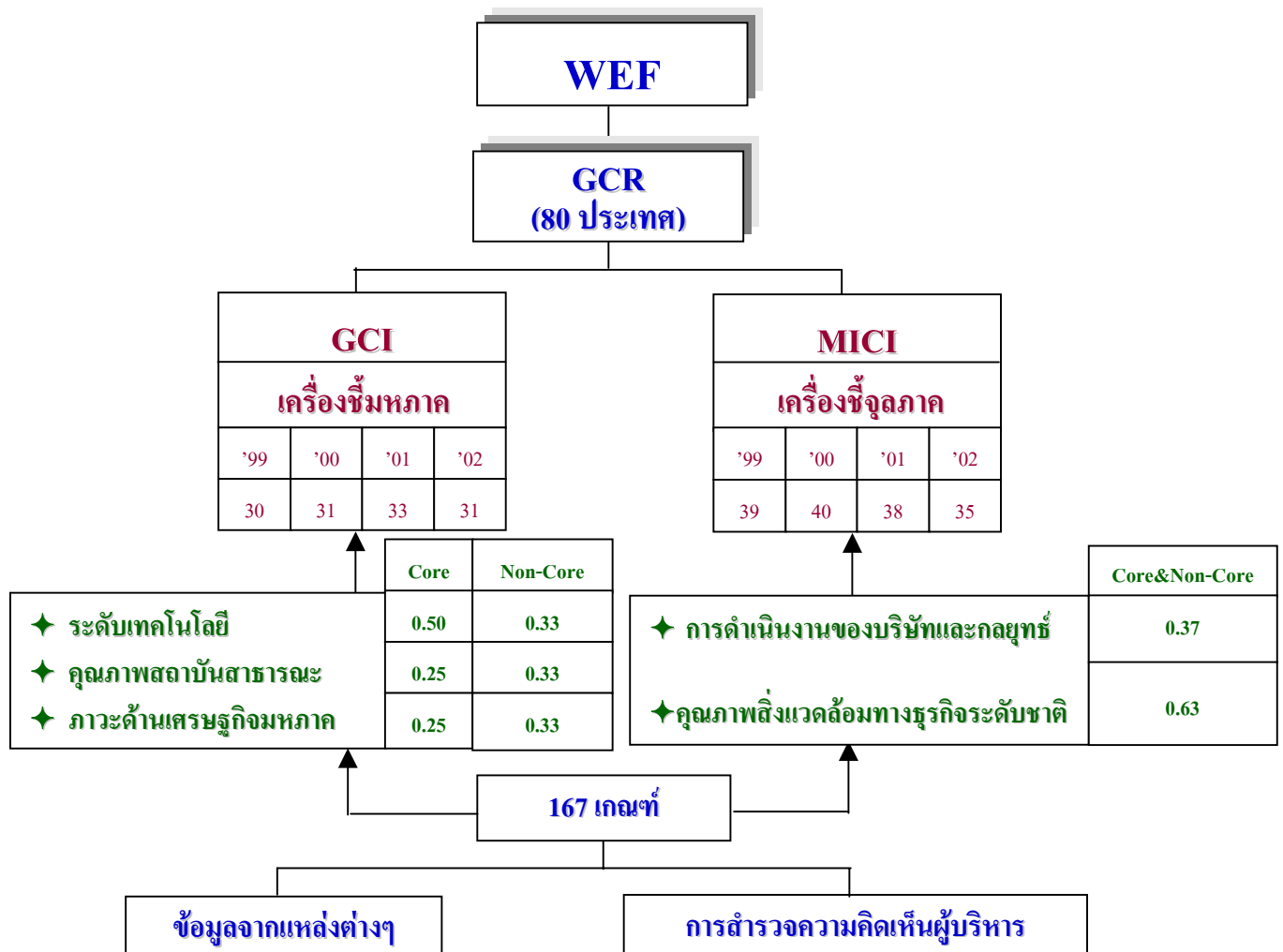
10. IMD (International Institute for Management Development) ประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและจัดทำรายงาน World Competitiveness Yearbook (WCY) โดยจำแนกข้อมูลของแต่ละประเทศเป็น 4 กลุ่มหลัก คือ ผลงานทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Efficiency) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) โดยแต่ละกลุ่มหลักยังถูกจำแนกออกเป็น 5 กลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มย่อย (ยังประกอบไปด้วยตัวชี้วัด (Indicators) อีกจำนวนหนึ่ง) มีการถ่วงน้ำหนักเท่ากันคือ ร้อยละ 5 และล่าสุดเมื่อ 14 พฤษภาคม 2546 IMD ได้มีการเพิ่มเกณฑ์การประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการแบ่งเศรษฐกิจ (ประเทศ/เศรษฐกิจระดับภาคหรือรัฐภายในประเทศ) ออกเป็น 2 กลุ่ม ตามขนาดประชากรที่สูงกว่า 20 ล้านคน และต่ำกว่า 20 ล้านคน โดยในกลุ่มแรกครอบคลุม 30 เศรษฐกิจ (ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มนี้) กลุ่มที่สองครอบคลุม 29 เศรษฐกิจ รวมทั้งหมดเป็น 59 เศรษฐกิจ โดย IMD ได้ใช้เกณฑ์ใหม่ที่เพิ่มเติมเข้ามานี้ทำการคำนวณขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ/เศรษฐกิจย้อนหลังกลับไป 5 ปี (2542-2546) ดังนั้นผลการจัดอันดับล่าสุดจึงไม่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับวิธีการประเมินแบบเก่านั้นตั้งแต่ปี 2545 ย้อนกลับไปยังปีก่อนหน้านี้ได้ ผลการจัดอันดับล่าสุดของ IMD ตามหลักเกณฑ์ใหม่ดังกล่าวที่เผยแพร่เมื่อไตรมาส 2 ของปี 2546 นี้ ปรากฏว่าอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยสูงขึ้น จากอันดับที่ 14 ในปี 2544 เป็นอันดับที่ 13 และ 10 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับจากจำนวนเศรษฐกิจทั้งหมด 30 เศรษฐกิจ โดยองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้อันดับขีดความสามารถของไทยสูงขึ้นมาอยู่อันดับที่ 10 ในปีนี้ (2546) ยังคงมาจากปัจจัยหลักทั้ง 4 กลุ่ม กล่าวคือ ผลงานทางเศรษฐกิจเพิ่มจากอันดับที่ 9 ในปี 2545 เป็นอันดับที่ 7 ในปี 2546 ประสิทธิภาพของรัฐบาลเพิ่มจากอันดับที่ 7 ในปี 2545 เป็นอันดับที่ 5 ในปี 2546 ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเพิ่มจากอันดับที่ 14 ในปี 2545 เป็นอันดับที่ 9 ในปี 2546 และโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มจากอันดับที่ 17 เป็นอันดับที่ 16 ในปี 2546

รูปภาพที่ 4: IMD (2003)

11. ในส่วนของ WEF (World Economic Forum) ได้ประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการจัดทำดัชนีรวมจำแนกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นดัชนีรวมระดับมหภาค เรียกชื่อว่า Growth Competitiveness Index: GCI เป็นการประเมินสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจมหภาคของประเทศในระยะปานกลาง กลุ่มที่สองเป็นดัชนีรวมระดับจุลภาค เรียกชื่อว่า Microeconomic Competitiveness Index: MICI เป็นการประเมินสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ/ธุรกิจของประเทศในปัจจุบัน โดย GCI ประกอบด้วยระดับเทคโนโลยี (Level of Technology) คุณภาพสถาบันสาธารณะ (Quality of Public Institutions) และสถานะด้านเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Conditions) โดยประเทศที่เป็นต้นแบบการคิดค้นนวัตกรรม (Core Economies) จะมีการถ่วงน้ำหนักให้กับองค์ประกอบของ GCI เป็นร้อยละ 50 25 และ 25 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีได้จัดเข้าอยู่ในประเทศต้นแบบฯ ข้างต้น (Non-Core Economies) เช่น ประเทศไทย การถ่วงน้ำหนักให้กับองค์ประกอบทั้งสามใน GCI จะเท่ากัน คือ ที่ประมาณ ร้อยละ 33 ในส่วนของ MICI มีองค์ประกอบที่มาจาก การดำเนินงานของบริษัทและกลยุทธ์ (Company Operations and Strategy) และคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจระดับชาติ (Quality of the National Business Environment) โดยถ่วงน้ำหนักร้อยละ 37 และ 63 ตามลำดับ ทั้งประเทศที่เป็น Core และ Non-core Economies ผลการประเมินของ WEF ล่าสุดที่ปรากฏเมื่อไตรมาสที่ 4 ของปี 2545 ปรากฏว่า MICI ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 โดยขยับขึ้นมาจากอันดับที่ 38 ในปี 2544 ส่วน GCI อยู่ในอันดับที่ 31 เลื่อนขึ้นมาจากอันดับที่ 33 ของปี 2544 ทั้งนี้เป็นการประเมินจากจำนวนประเทศที่ครอบคลุมทั้งหมด 80 ประเทศ

รูปภาพที่ 5: WEF (2002-2003)

12. จะเห็นได้ว่าผลการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยมีแนวโน้มดีขึ้นทั้งในสนามสอบ IMD และ WEF แต่ก็มีประเด็นที่ควรตระหนักถึงดังนี้

12.1 ในส่วนของ IMD ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การประเมินใหม่ที่แตกต่างจากปี 2545 ซึ่งครอบคลุม 49 ประเทศ โดยประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 เลื่อนขึ้นมาจากอันดับที่ 38 ในปี 2544 จะเห็นได้ว่าอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยยังคงจับกลุ่มอยู่ที่ระดับกลางๆ อย่างไรก็ตามเมื่อ IMD มีการทบทวนเกณฑ์การประเมิน โดยจัดกลุ่มประเทศตามจำนวนประชากรเป็นเหตุให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม 30 ประเทศ และอันดับล่าสุดอยู่ที่ 10 ขยับขึ้นมาจากอันดับ 13 ในปี 2545 ซึ่งมีที่มาจาก การปรับปรุงเกณฑ์การประเมินใหม่ของ IMD เป็นสำคัญ

12.2 ในส่วนของ WEF ได้มีการเพิ่มจำนวนประเทศจาก 75 ประเทศใน Growth Competitiveness Report 2001-2002 (GCR 2001-2002) เป็น 80 ประเทศใน GCR 2002-2003 โดยอันดับ GCI เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ 33 ใน GCR ปี 2001-2002 เป็น 31 ใน GCR ปี 2002-2003 และ MICI เพิ่มขึ้นจาก 38 ใน GCR ปี 2001-2002 เป็น 35 ใน GCR ปี 2002-2003 ตามลำดับซึ่งสะท้อนอันดับที่ดีขึ้น อย่างน้อยแสดงให้เห็นว่า จำนวนประเทศที่ครอบคลุมเพิ่มมากขึ้นก็ไม่ได้ทำให้อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลง

12.3 แม้ผลการประเมินฯ ของทั้ง 2 สำนักข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่อันดับที่ได้ตามความเป็นจริงแล้วยังเกาะกลุ่มอยู่ที่กลางๆ และเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบภายในที่สะท้อนผลลัพธ์ดังกล่าวก็จะพบว่า จุดแข็งของไทยที่ดีขึ้นมาจากกลุ่มปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาคและการบริหารจัดการของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่ต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงส่วนใหญ่มุ่งไปที่โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ-เทคโนโลยี-สังคม และศักยภาพ/ขีดความสามารถของภาคเอกชน ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านบุคลากรในส่วน S&T และ R&D ที่ต้องมีการต่อยอดไปให้ถึงนวัตกรรมทางเทคโนโลยีให้มากขึ้นด้วยการสร้างระบบนวัตกรรมแห่งชาติ รวมไปถึงการปรับปรุงกฎกติกา ที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาคธุรกิจให้มีการแข่งขันที่เป็นธรรมมากขึ้น

12.4 ทั้งสองสำนักประเมินขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยจัดทำ Benchmarking เพื่อเปรียบเทียบผลงานล่าสุดกับผลงานในอดีตของประเทศใดประเทศหนึ่งแล้วมาทำการจัดอันดับเทียบเคียงกับประเทศอื่น มากกว่าที่จะอิงหลักการทางทฤษฎีซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อนมากกว่า

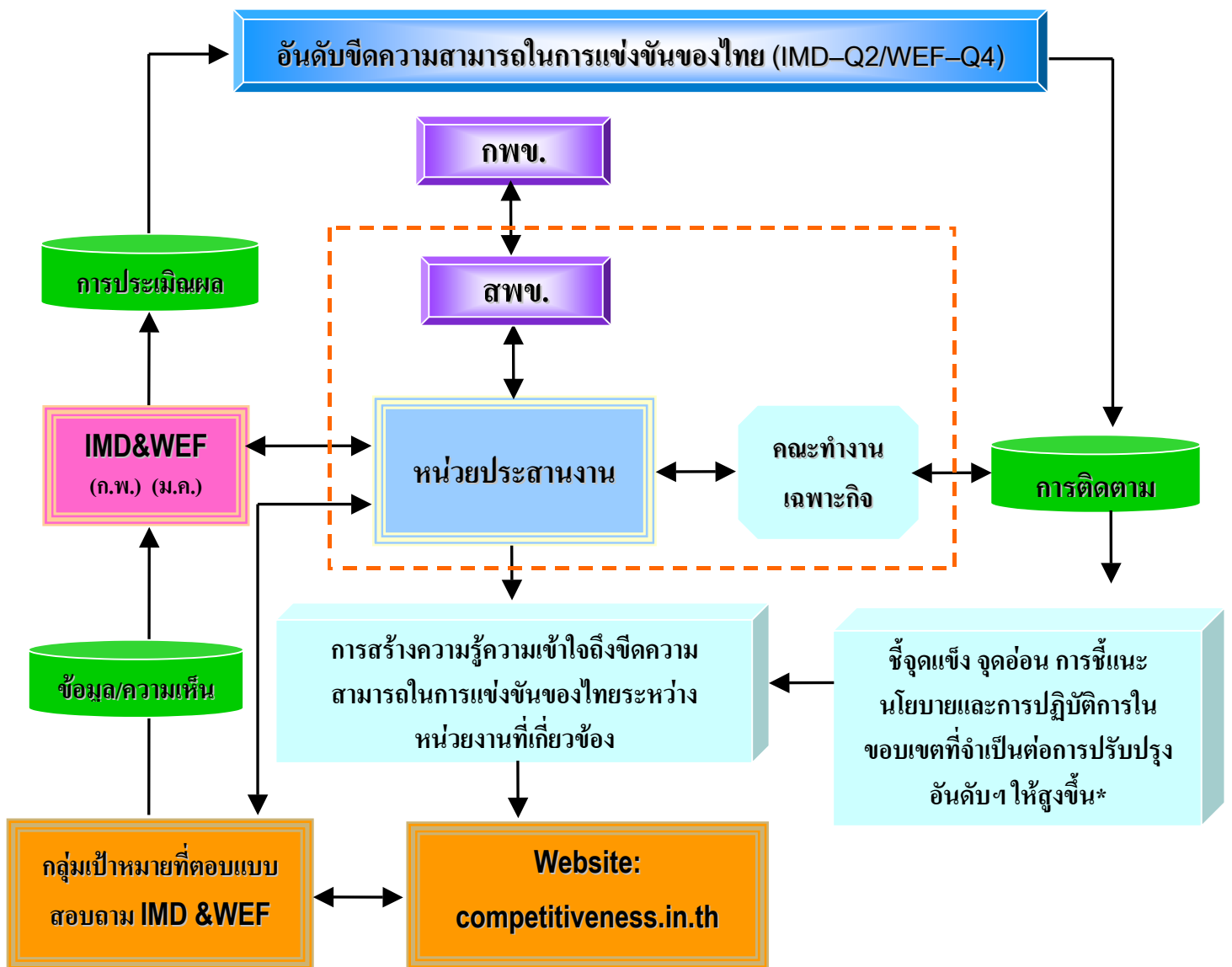
12.5 ไม่ว่าจะระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศจะเป็นอย่างไร การประเมินอยู่บนพื้นฐานของตลาดแข่งขันเสรีแบบเท่าเทียมกันหมด โดยละเว้นประเด็น Market Failure ซึ่งรัฐบาลแต่ละประเทศใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ วิธีการถ่วงน้ำหนักในการประเมินระหว่างประเทศที่เป็น Core และ Non-Core Economies ไม่เท่ากันของ WEF ก็มีส่วนทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในผลการประเมินได้

- 12.6 มีการใช้ความรู้สึกส่วนตัวเชิงความเห็นค่อนข้างมากในการตอบแบบสำรวจที่ส่งผลต่อการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในแต่ละด้าน หากมีการตีความ สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเป็นระบบแล้วก็จะส่งผลทางบวกต่ออันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยได้
- 12.7 การจัดทำดัชนีรวมของทั้งสองสำนักมิได้พุ่งเป้าไปที่ผลผลิตภาพการผลิตรายสาขาซึ่งสะท้อนขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยตรง WEF จึงได้พยายามชี้แนะให้มีการจัดทำในรูป Cluster แทน สำหรับ IMD ล่าสุดได้พุ่งเป้าประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันไปที่เขตเศรษฐกิจ (ประเทศหรือดินแดนที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ที่มีความโดดเด่นทางเศรษฐกิจเป็นพิเศษ) จะเห็นได้ว่าทั้งสองกรณีมีนัยชัดเจนว่าขีดความสามารถในการแข่งขันไม่ได้พิจารณาเชิงขอบเขตของพรมแดนหรืออธิปไตยของประเทศอีกต่อไป แต่มุ่งไปที่ *Leading Sectors* (ในประเทศหรือข้ามประเทศ) ที่จะเป็น *Sectors* ที่โดดเด่นหรือมีส่วนทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตสอดคล้องกับการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนภายใต้ร่มเงาของ WTO (World Trade Organization) และ WIPO (World Intellectual Property Organization) ในที่สุด นั้นย่อมหมายความว่า ความเป็นรัฐก็มีความหมายน้อยลง ความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรม/การแข่งขันทางด้านวัฒนธรรมก็กำลังจะตามมา

13. เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ จำนวนมากที่ IMD และ WEF นำมาใช้วิเคราะห์-ประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ (Special Taskforce) ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่สำคัญ โดยในขั้นนี้อาจฝากไว้กับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการประสานงาน (Contact Point) ติดตามประเมินผลการจัดอันดับดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนและการคงไว้/ส่งเสริมปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง โดยเสนอความเห็นผ่านไปยังคณะกรรมการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หรือ กพข. (National Competitiveness Committee: NCC) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นจริงภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด โดยคณะทำงานเฉพาะกิจดังกล่าวติดตามประเมินผลและรายงานการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ ต่อ กพข. พร้อมกันนี้ ก็จะต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจไปยังส่วนงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนสาธารณชนที่สนใจให้รับทราบ ขณะนี้ สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.) ได้จัดทำ Website: competitiveness.in.th เพื่อเป็นแหล่งรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยไว้แล้วในเบื้องต้น และได้ทำการเชื่อมต่อกับ Website อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกทางหนึ่งด้วย สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถาม IMD และ WEF คงจะต้องให้ความสนใจกับข้อมูลที่กล่าวถึงนี้เป็นพิเศษ เพราะความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนี้จะมีผลต่ออันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยเป็นอย่างมาก และในขณะที่ยังไม่มีหน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรงกับงานที่กล่าวถึง ทาง สวค. จึงขออนุเคราะห์ทำภารกิจนี้ไปพรากก่อน อนึ่ง งานทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างต้น ควรโอนไปอยู่ภายใต้สถาบันยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategic Institute) เมื่อมีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ

การดำเนินการในข้อ 13 นี้ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการทำข้อสอบเพื่อทำให้ประเทศไทยได้อันดับดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยจะสามารถดำรงไว้ซึ่งความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจหรือขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้จำเป็นต้องเร่งปรับตัวในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เป็นจักรกลที่สำคัญในการขับเคลื่อน TFP เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนต่อไป

รูปภาพที่ 6: การเพิ่มอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย

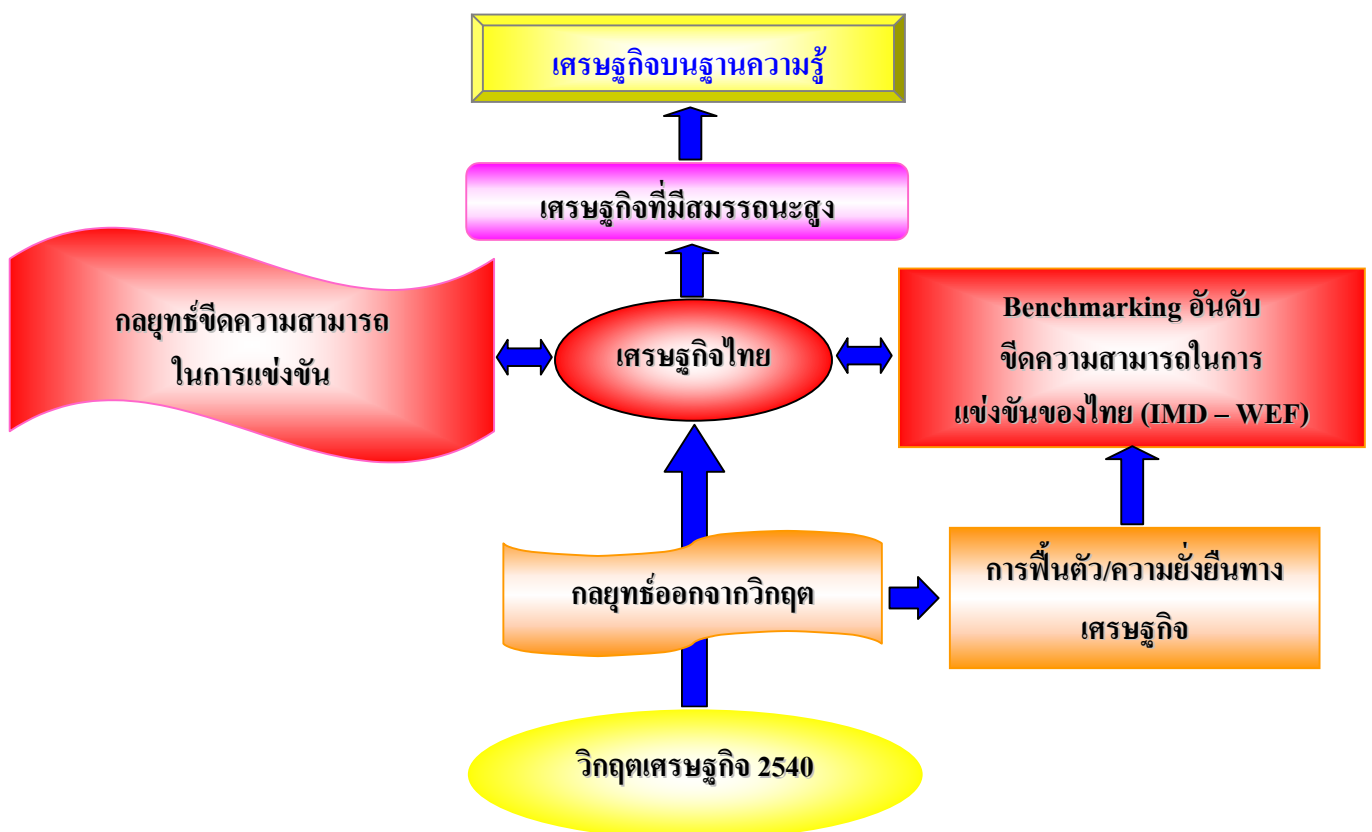

หน่วยงาน/งานที่จะไปสังกัดสถาบันยุทธศาสตร์ชาติ * โครงการและความริเริ่มใหม่ๆ รวมอยู่ในนี้
 กพข: คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
 สพข: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การปรับตัวเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย

14. วิฤตติการณ์ในปี 2540 ส่งผลให้พัฒนาการเศรษฐกิจไทยสะดุดหยุดลง รัฐบาล 2-3 รัฐบาลที่ผ่านมา และรัฐบาลปัจจุบันได้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเฉพาะหน้าโดยใช้มาตรการต่างๆ มากมายหลายประการ ซึ่งโดยรวมกล่าวได้ว่าเป็นกลยุทธ์ออกจากวิกฤต (Out-Of-Crisis Strategies) จนส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและเริ่มฟื้นตัวตั้งแต่ไตรมาสแรกของปี 2545 แต่การฟื้นตัวและความยั่งยืนของการฟื้นตัวดังกล่าวจะดำรงคงอยู่ได้ตลอดไปหรือไม่จำเป็นต้องมีการดำเนินกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness Strategies) เพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจที่มีสมรรถนะ โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การเป็นประเทศที่มีการสร้างความรู้/นวัตกรรมใหม่ๆ ทางเทคโนโลยี อย่างต่อเนื่องเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศให้ยั่งยืนต่อไป

รูปภาพที่ 7: ประเทศไทยจากอดีตสู่อนาคต

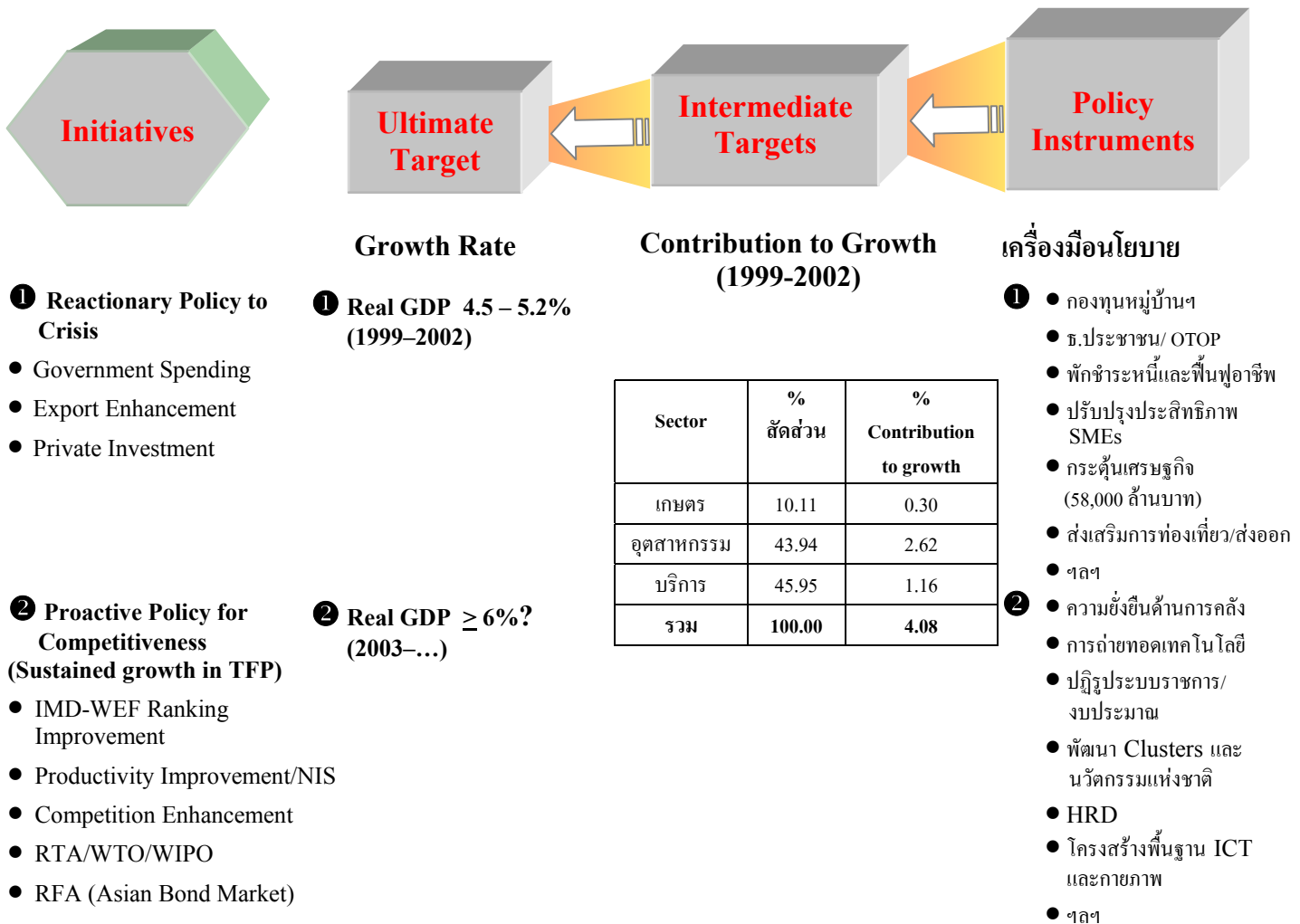
กลยุทธ์ออกจากวิกฤต

15. รัฐบาลนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย ได้ดำเนินมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจด้วยการดำเนิน 3 มาตรการหลัก: มาตรการ 14 สิงหาคม 2541 เพื่อฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน ติดตามมาด้วยมาตรการ 10 สิงหาคม 2542 เพื่อสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชน และมาตรการ 31 ตุลาคม 2543 เพื่อเสริมความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพในระดับหนึ่ง จนกระทั่งรัฐบาลชุดปัจจุบันเข้ามาบริหารประเทศ โดยได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 มาตรการที่รัฐบาลปัจจุบันได้ดำเนินการเร่งด่วน คือ กระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า (รวมทั้งมาตรการอื่นๆ) ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยส่งสัญญาณการฟื้นตัวอย่างชัดเจนตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา แต่ความยั่งยืนของการเติบโตทางเศรษฐกิจข้างหน้ายังคงเป็นคำถามเปิดอยู่

16. การตอบโจทก์ข้างต้น คงต้องพิจารณาถึงแหล่งที่มาของการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาได้จากสัดส่วนของเศรษฐกิจรายสาขาใน GDP (เกษตร อุตสาหกรรม และบริการ) ที่เห็นได้ชัดเจนว่า Contribution to GDP Growth ของภาคเกษตรต่ำกว่าภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมาโดยตลอดในช่วง 2541-2545 ส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในเรื่องการกระจายรายได้^{3/} ในอีกด้านหนึ่งก็คงต้องมาพิจารณาสภาพข้อเท็จจริงว่าใน 3 สาขาดังกล่าว มีนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการเพิ่มผลิตภาพและมูลค่าเพิ่มของสินค้าในแต่ละสาขามากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ หากพิจารณาแบบคร่าวๆ จากมูลค่าการส่งออกในรูปแบบดอลลาร์สหรัฐ ก็จะพบว่า มูลค่าสินค้าส่งออกในกลุ่ม High-Tech (มีนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสูง) มีสัดส่วนสูงประมาณร้อยละ 80 ของมูลค่าส่งออกสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่น่าพิจารณาสำหรับสินค้า/บริการอื่นที่จะแข่งขันได้ต่อไปในตลาดโลกก็คือ การประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในสาขาที่มีผลิตภาพการผลิตและมูลค่าเพิ่มต่ำ เพื่อยกระดับสินค้า/บริการให้สูงขึ้นทั้งในเชิงคุณภาพและมูลค่า

^{3/} ประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศอาศัยอยู่ในภาคชนบท แต่มีรายได้ประมาณร้อยละ 10 ของรายได้ทั้งประเทศ

รูปภาพที่ 8: ออกจากวิกฤตสู่ขีดความสามารถในการแข่งขัน

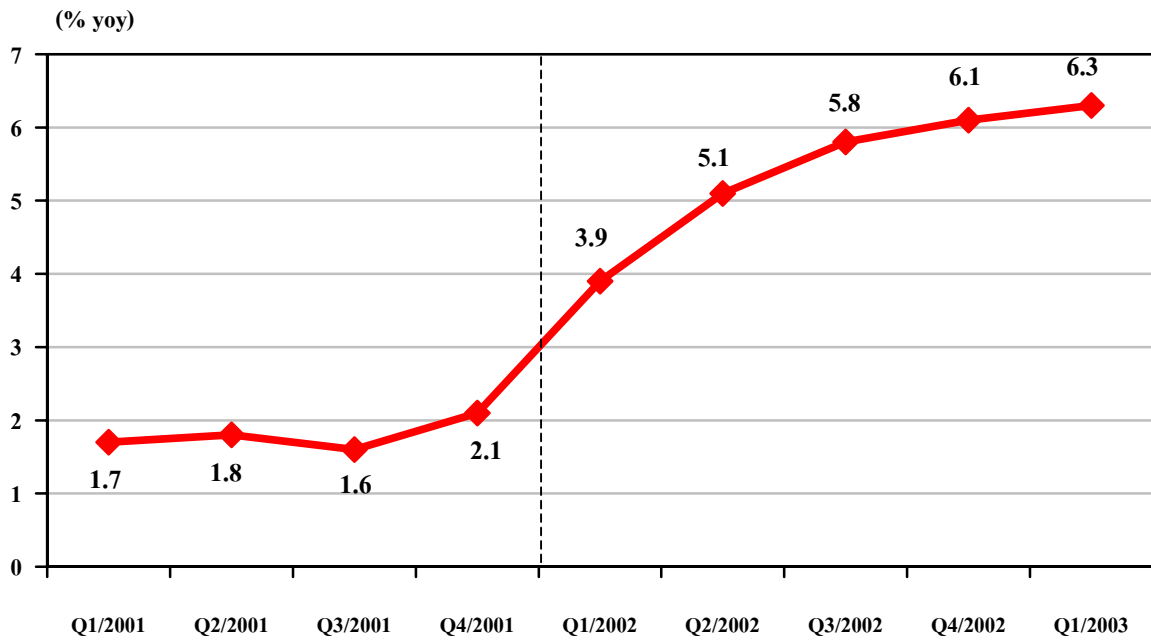

Contribution to Growth

	1998		1999		2000		2001		2002	
	% สัดส่วน	% Contribution to Growth	% สัดส่วน	% Contribution to Growth	% สัดส่วน	% Contribution to Growth	% สัดส่วน	% Contribution to Growth	% สัดส่วน	% Contribution to Growth
I. เกษตร	10.3	-0.14	10.2	0.24	10.2	0.64	10.4	0.34	9.9	-0.01
II. อุตสาหกรรม	42.0	-5.60	44.0	4.04	44.4	2.31	44.2	0.71	45.2	3.35
III. บริการ	47.7	-4.80	45.8	0.17	45.4	1.69	45.4	0.89	44.9	1.87
รวม	100.0	-10.5	100.0	4.5	100.0	4.6	100.0	1.9	100.0	5.2

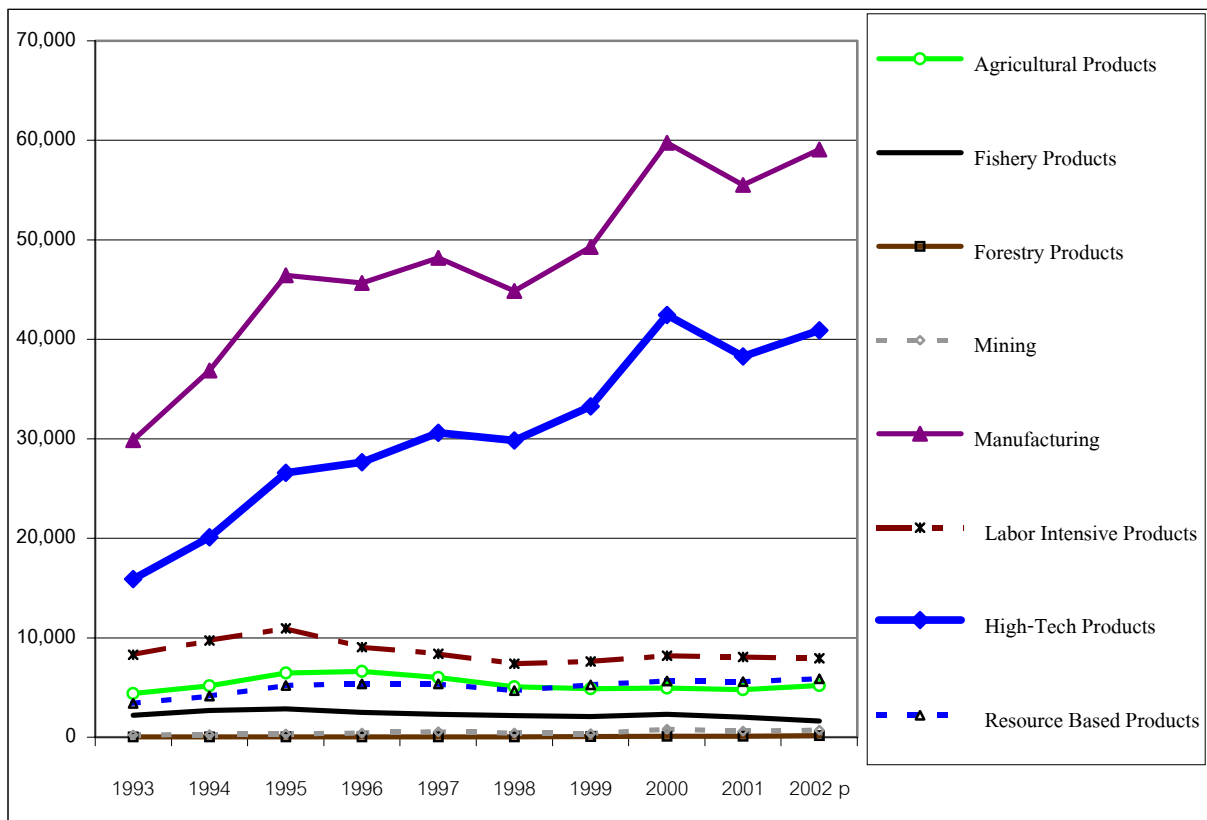
- 14 August 1998: มาตรการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน
- 10 August 1999: มาตรการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชน
- 31 October 2000: มาตรการเสริมความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจและสังคม
- 26 February 2001: คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

รูปถ่ายที่ 9: Real GDP Growth ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี Q1/2001 ถึง Q1/2003

Source: NESDB

รูปถ่ายที่ 10: Export Structure (Mil USD)

กลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

17. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในระยะยาวจึงเป็นหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ต้องเร่งฝีเท้าทำให้ทันเกมและทันกาลพร้อมทั้งมีความยืดหยุ่นในการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศโดยหน่วยงานกำกับดูแล(ของทางการ) การดำเนินงานของภาครัฐก็จะต้องเข้าใจในกระบวนการที่เปลี่ยนไปเพื่อปรับกลไกในการกำกับดูแล/อำนวยความสะดวก ให้การดำเนินธุรกรรมในตลาดเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายตามกติกาการแข่งขัน โดยเห็นว่าจะดำเนินการใน 2 ส่วนคู่ขนานกันไปทั้งมุมมองระดับจุลภาค และมุมมองระดับมหภาค (Micro-perspective & Macro-perspective)

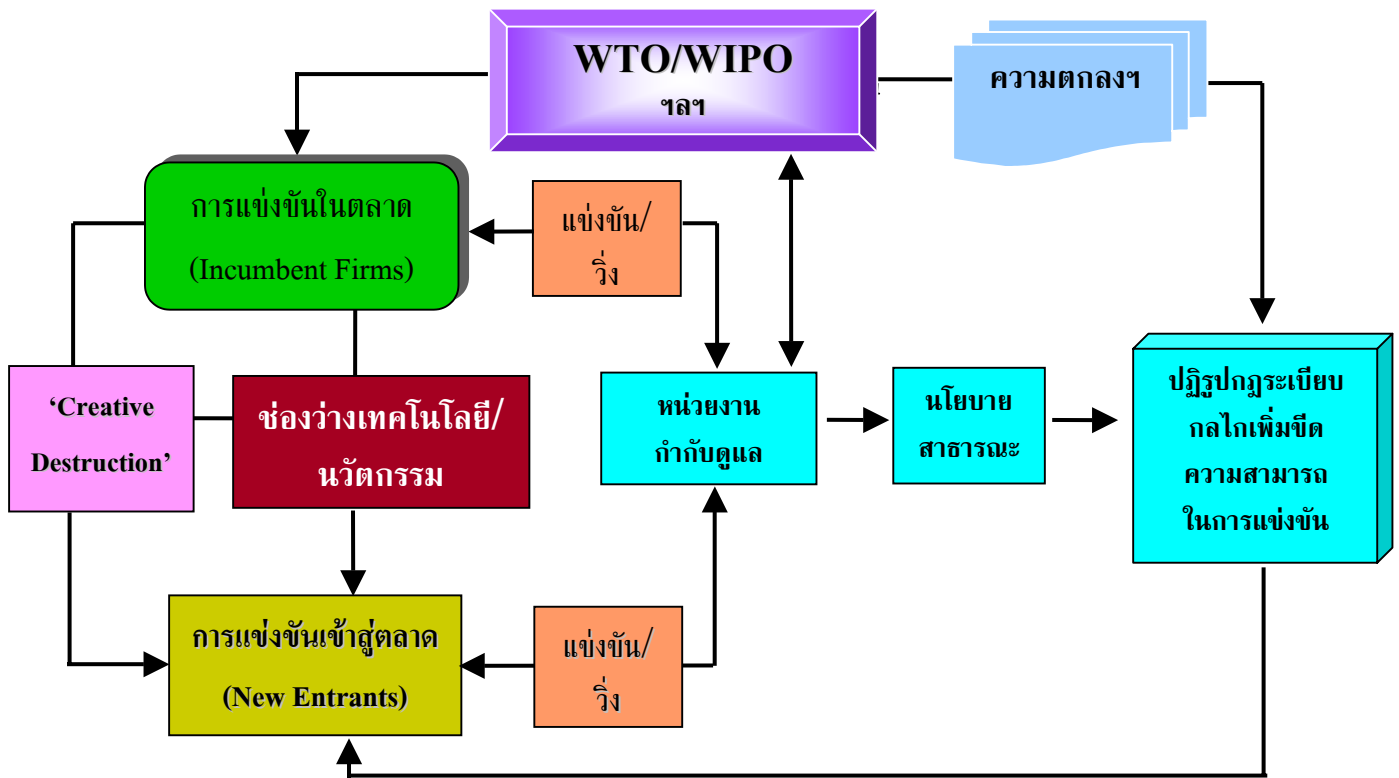
มุมมองระดับจุลภาค (Micro-perspective)

18. หน่วยธุรกิจที่อยู่ในตลาด (ในประเทศ/ระหว่างประเทศ) อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม: กลุ่มที่อยู่ในตลาด/ในสนามแข่งแล้ว กับกลุ่มใหม่ที่จะลงสนามแข่ง การเข้า/ออกสนามแข่งขันถ้าเป็นไปตามกลไกตลาด/กลไกการแข่งขันจะเป็นเรื่องปกติ ฝ่ายที่แพ้ก็หลุดออกจากตลาด ฝ่ายที่ชนะเข้มแข็งกว่าก็อยู่ในตลาดต่อไป โดยความยั่งยืนของการแข่งขันอยู่ที่หน่วยธุรกิจมีการปรับใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในแต่ละแห่งได้มากน้อยเพียงใด สภาพการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเรื่องปกติที่ J. Schumpeter เรียกว่า *Creative Destruction* กล่าวคือ เป็นไปตามวัฏจักร: เวียน วาย ตาย เกิด

19. เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจในตลาดแห่งความเป็นไปดังกล่าว กลุ่มที่เป็นฝ่ายแพ้/ตก เป็นรองก็พยายามวิ่งเข้าหาทางการ เพื่อให้ออกนโยบายสาธารณะคุ้มครองหรือให้ความช่วยเหลือ ในขณะที่เดียวกัน กลุ่มใหม่ที่ต้องการจะลงสนามแข่งที่มักจะมึนนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ๆก็ต้องวิ่งเข้าหาทางการเพื่อเดินให้ถูกทางตามกฎระเบียบ (บางครั้งต้องแก้ที่กฎระเบียบของทางการด้วย) องค์กรกำกับดูแลจึงมีความสำคัญมากต่อการส่งเสริมและ/หรือหนุนเหนี่ยวประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการเติบโตของภาคธุรกิจ ซึ่งต้องพิจารณาทั้งกรอบ WTO/WIPO ในเวทีการแข่งขันระหว่างประเทศและในกรอบนโยบายการแข่งขันภายในประเทศแบบคู่ขนานกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายสาธารณะที่จะทำให้กลไกตลาดจัดสรร Productive Resources (สินเชื่อ สาธารณูปโภค การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน วัตถุประสงค์ ICT/Network) ที่ก่อให้เกิดการสร้าง/พัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีของประเทศได้อย่างต่อเนื่อง (มี Recipe ใหม่ๆออกมา) ทั้งนี้ จักต้องมีการติดตาม/ประเมินผลเพื่อปรับปรุงกลไกการทำงานของตลาดให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ/ธุรกิจ^{4/} โดยเฉพาะการติดตามและประเมินผลการใช้กฎระเบียบในการกำกับดูแลการทำงานของกลไกตลาด (ตลาดปัจจัยการผลิตที่เชื่อมต่อไปถึงตลาดผลผลิตตามสายโซ่/เครือข่ายของแต่ละผลิตภัณฑ์/บริการ) ที่จำเป็นจะต้องมีการสังคยานาทั้งกฎระเบียบและนโยบายการแข่งขัน เพื่อให้มีส่วนเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตแบบยั่งยืนที่เชื่อมต่อกับการกำหนดเป้าหมายทางเศรษฐกิจใน Macro-perspective

^{4/} ในทางปฏิบัติมีประเด็นที่น่าสนใจในกลไกการแข่งขันในตลาดของ 2 สำนัก: Neoclassical School และ Austrian School เนื่องจากมุมมองของ School แรกให้เทคโนโลยี Static (หน่วยธุรกิจมีระดับเทคโนโลยีเท่ากันหมด) แต่ School หลัง กลับมองในทางตรงกันข้ามและมีแนวโน้มว่าแนวคิดของ School หลังสามารถนำมาประยุกต์ใช้เข้ากับสภาพข้อเท็จจริงที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ได้ดีกว่า School แรก

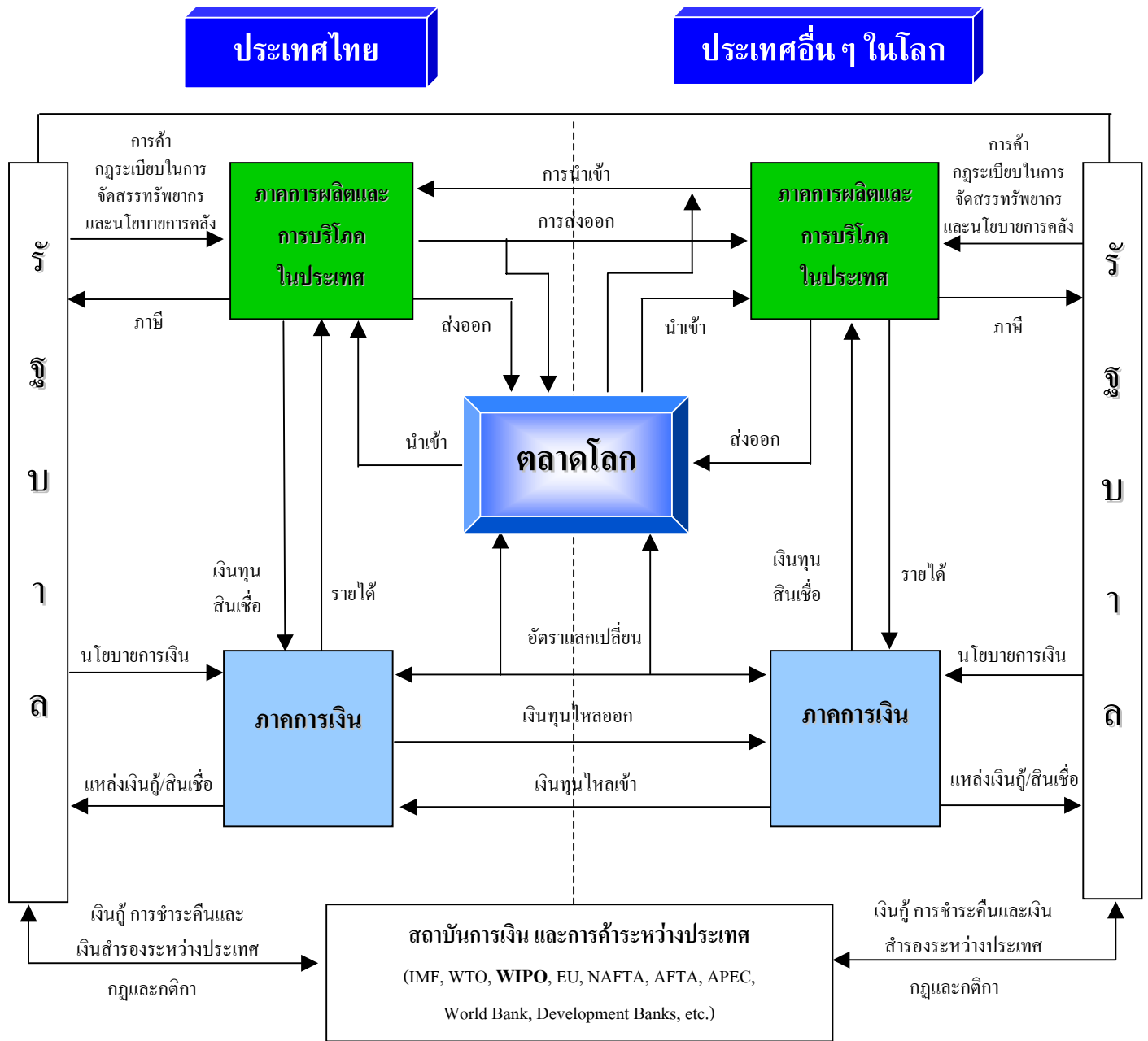
รูปภาพที่ 10: Micro-perspective: กลไกการปรับตัวเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย

มุมมองระดับมหภาค (Macro-perspective)

20. เศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะกับประเทศคู่ค้า/คู่แข่งที่สำคัญของไทย ในเอเชีย สหภาพยุโรป และอเมริกา การกำหนดเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในระยะปานกลาง จึงต้องนำปัจจัยที่สำคัญทางเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้มาร่วมพิจารณา (Incorporated) ในการพัฒนาแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคของ สวท. ด้วย ส่วน Productivity หรือทางด้าน Supply Side ของประเทศไทยจะให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ เพื่อพิจารณาถึงแหล่งที่มาของการเติบโตทางเศรษฐกิจจาก Contribution ของแต่ละสาขา (Sector) ซึ่งรวมถึงผลผลิตการผลิตร่วมด้านแรงงาน ทุน และผลผลิตการผลิตรวม (TFP) ที่มาจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเป็นสำคัญ โดยในแบบจำลอง สวท. จะพิจารณาถึงแนวทางในการใช้เครื่องมือ นโยบาย (Policy Instruments) โดยเฉพาะนโยบายนวัตกรรม นโยบายการแข่งขัน เพื่อเสริมสร้างผลผลิต การผลิตโดยมีนโยบายการเงิน-การคลังที่เอื้ออำนวยให้สองนโยบายข้างต้น ดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกับ Micro-perspective กล่าวคือ นำผลลัพธ์ที่ได้จากการทำ Simulation แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคมาจัดทำ Roadmap และ Program (Projects) โดยแต่ละ Project อย่างน้อยควรมีคุณลักษณะที่มีความยืดหยุ่น (Flexibility)-ปรับได้ตามสถานการณ์ข้อเท็จจริง มีการเลือกเฟ้น (Selectivity)-ตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ มีการเชื่อมต่อที่ลงตัว (Coherence)-กับโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความเป็นมิตรกับตลาด (Market-Friendliness) ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การดำเนินโครงการทุกโครงการสอดประสานก่อให้เกิด Efficiency และมี Momentum มากพอในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายมหภาคที่กำหนดไว้

รูปภาพที่ 11: Macro-perspective: ความเชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยกับเศรษฐกิจโลก

ดร. พิชญ์ นิตยเสมอ
 สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง
 กระทรวงการคลัง กรุงเทพฯ
 23 มิถุนายน 2546